

KÚRIA

Bfv.III.422/2015/6.szám

A Kúria Budapesten, a 2015. évi szeptember hó 29. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A számvitel rendje megsértésének büntette miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Kaposvári Járásbíróság 2.B.721/2013/18. számú, illetőleg a Kaposvári Törvényszék 2.Bf.713/2014/2. számú határozatait hatályában fenntartja.

E végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az előterjesztő, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Kaposvári Járásbíróság a 2014. október 1-én kelt 2.B.721/2013/18. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki folytatólagosan elkövetett számvitel rendje megsértésének büntetében [1978. évi IV. törvény - a továbbiakban: korábbi Btk. - 289. § (1) bekezdés a) pont és (4) bekezdés b) pont]. Ezért 150 óra közérdekű munkára ítélte, melyet fizikai munkakörben rendelt végrehajtani, és rendelkezett az annak önkéntes teljesítésének hiányában a helyébe lépő szabadságvesztésről.

A terhelt és védőjének fellebbezése alapján eljárva a Kaposvári Törvényszék a 2015. január 8-án kelt 2.Bf.713/2014/2. számú végzésével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A jogerős ítéletben megállapított tényállás lényege szerint a

terhelt 1999. június 1. és 2010. július 10. napja között volt a cégnyilvántartásba bejegyzett, B., Sz. u. alatti székhelyű B. K. Sz. Bt. vezető tisztségviselője.

A cég végelszámolását a Somogy Megyei Bíróság a Cg.14-10-000731/3. számú, felszámolását pedig a 3.Fpk.14-10-0005550/3. számú végzésével rendelte el, a felszámolás kezdő időpontja 2011. január 13. napja volt.

A B. K. Bt. 2009. január 1. és 2010. július 10. napja között a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Sztv.) alanya volt. Ezen időszakban a cég irányítását ténylegesen a terhelt végezte, a cég könyvelésének szabályszerűségéért, a könyvelési iratok, bizonylatok megőrzéséért, az éves beszámolók elkészítéséért és közzétételéért felelősséggel tartozott.

A terhelt 2008. január 1. és 2009. január 31. napja között minden hónap végén felvette a B. K. Bt. pénztárából kölcsönként a kimutatott pénzkészletet, összesen kb. 31 millió forintot, melyet nem cáfolhatóan a cég működtetésére fordított. Bizonylatokkal azonban nem rendelkezett, így nem állapítható meg, pontosan milyen kiadásokra költötte ezen összeget.

A B. K. Bt. könyvelését végző könyvelő 2009. április 30-án napján adta át a könyvelési iratokat a terheltnek, az e napon készült főkönyvi könyvelés szerint a cég bevétele 19.000.041 forint volt, míg a 2009. évi beszámoló csupán 17.169.000 forint bevételt tüntetett fel. A tárgyi eszközök értékesítéséből származó bevételből 2009. április 30-ig 4.080.000 forint bevétel került könyvelésre, az éves beszámolóban e címen csak 290.000 forint szerepelt. A 2009. évi záró főkönyvi kivonat szerint a társaság teljes éves bevétele 23.921.000 forint volt. Ekként a Bt. 2009. évi beszámolójában nem került feltüntetésre 6.462.000 forint olyan bevétel, ami szerepelt a cég 2009. április 30-ig terjedő könyvelésében és a 2009. évi záró főkönyvi kivonatban is. Az eltéréseket alátámasztó irat a Bt. könyvelésében nem szerepelt.

A terhelt nem gondoskodott a B. K. Bt. 2010. július 9. napjára - mint fordulónapra - elkészítendő tevékenység záró beszámolójának elkészítéséről és közzétételéről sem.

A fent írt magatartásával a terhelt megszegte az Sztv. 4. § (1) bekezdésében, 11. § (1) és (10) bekezdésében, 12. § (1) bekezdésében, 15. § (2) bekezdésében, 17. § (1) bekezdésében, 153. § (1) bekezdésében, 154. § (1) és (7) bekezdésében, 159. §-ában, 165. §-ában és 169. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezéseket.

A terhelt ilyen módon - a 2000. évi C. törvény előírásainak

megszegésével - a 2009. január 1. és 2010. július 10. napja közötti időszakra olyan helyzetet teremtett, amelyben a B. K. Bt. tevékenységének, vagyonának alapvető elemei, az üzleti partnerek és a hatóságok számára áttekinthetetlenné, megismerhetetlenné, hozzáférhetetlenné váltak, és ennek következtében a társaság vagyoni helyzetének áttekintése, ellenőrzése megghiúsult.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a terhelt védője a Be. 416. § (1) bekezdés a), b) és c) pontjának megjelölésével terjesztett elő felülvizsgálati indítványt.

Ennek indokai szerint az elsőfokú bíróság törvényes vád hiányában járt el a terhelttel szemben. A vádirat csupán a terhelt általi pénzfelvételek tényét (mellyel kapcsolatban már az ügyészség megszüntette a nyomozást), a könyvelésben fellelt számszaki eltéréseket, valamint a tevékenységzáró beszámoló elkészítésének és közzétételének elmulasztását rögzíti. Semmiféle ténymegállapítást nem tartalmaz ugyanakkor a terhelt tudattartamára vonatkozóan, noha az eljárás során bebizonyosodott: a terhelt úgy járt el, ahogy az adott helyzetben elvárható.

Ugyancsak bizonyítást nyert, hogy a terhelt könyvelőket alkalmazott, és abban a tudatban volt, hogy a beszámolók a megfelelő tartalommal készültek el. Az évváró beszámolót megalapozó iratok annak elkészítésekor még rendelkezésre álltak, hiszen egyébként azt el sem lehetett volna készíteni. Az év közben készült mérleg pedig az év végéig jelentősen változhat.

A védő kiemelte: a végelszámolás kezdetére készült beszámoló elkészítése és közzététele nem a terhelt feladata volt, tekintettel arra, hogy amikor azt el kellett volna készíteni, már nem volt képviseleti jogosultsága. Ugyanakkor az bizonyítást nyert, hogy minden szükséges iratot átadott a végelszámolónak.

A vádiratban utalás sincs a terhelt célzatára, sőt a terhelt tudattartalmára vonatkozóan sincs egyetlen konkrét ténymegállapítás. Az indítvány szerint a tényállásban írt egyetlen terhelti magatartás sem nyert kétséget kizáró bizonyítást.

Az indítvány szerint a bíróság a bizonyítékokat nem mérlegelte, mindössze felsorolta azokat. A tudati elemeket nem vizsgálta, e nélkül viszont a bűnösség megállapítása törvénytört.

Ugyancsak nem vonták le az eljárt bíróságok a törvényes vád hiányának jogkövetkezményeit, mert az alapján mind első-, mind másodfokon az eljárás megszüntetésének lett volna helye. Megszegte az ügyészség a Be. 75. § (1) bekezdésében írt szabályt is, mely szerint a bizonyítás során a tényállás valóságnak megfelelő tisztázására kell törekedni, az ügyész által nem indítványozott, a

vádat alátámasztó bizonyítékok beszerzésére viszont a bíróság nem köteles.

Az indítvány szerint az eljáró bíróságok nem indokolták meg, min alapul annak megállapítása, miszerint a terhelt mindvégig a számvitel rendje megsértésének szándékával járt el. Egyoldalúan, csak a terhelt terhére szóló bizonyítékokat vették figyelembe.

Minderre tekintettel a védő a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és elsődlegesen a terhelt felmentését, másodlagosan a büntetés tartamának enyhítését és végrehajtásának próbaidőre való felfüggesztését, harmadlagosan pedig az elsőfokú bíróság új eljárás folytatására való utasítását indítványozta.

A Legfőbb Ügyészség a BF.512/2015. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartotta.

Elsődlegesen utalt arra: a Be. 423. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó. A felülvizsgálati indítványban a jogerős határozat által megállapított tényállás nem támadható.

Az indítvány - az ügyészi álláspont szerint - jelentős részében a tényállás felderítetlenségét, az alanyi oldalon jelentkező tények tisztázatlanságát, s ezáltal a tényállás hiányosságait, illetve a bizonyítékok egyoldalú mérlegelését sérelmezte, ami - a fent írt rendelkezésből kitűnően - a felülvizsgálati eljárás során törvényben kizárt.

Az ügyész kifejtette: a vádirati tényállás tartalmazza a történeti tényeket, az elkövetői magatartást, annak következményeit és a megsértett háttérnormák felsorolását. A vád tartalmi és formai kellékei tehát egyaránt hiánytalanok, így a törvényes vád hiányára való hivatkozás sem alapos.

Az ítélet nem csupán felsorolta, hanem gondosan értékelte a bizonyítékokat, és ennek eredményeként cáfolta a terhelti védekezést, és számot adott a minősítés jogi indokairól is. Így az indokolási kötelezettségnek a felülvizsgálatra okot adó elmulasztása sem állapítható meg.

Minderre figyelemmel a Legfőbb Ügyészség a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatok hatályában fenntartását indítványozta.

A Kúria a terhelt védőjének felülvizsgálati indítványát a Be. 424. § (1) bekezdés első fordulata értelmében tanácsülésen bírálta el.

A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

Az indítvány érvei - amint a Legfőbb Ügyészség kifejtette - a Be. 423. § (1) bekezdésében írt tilalom ellenére jelentős részükben a jogerős ítéletben megállapított tényállást, illetve az eljárás bíróság ahhoz vezető mérlegelő tevékenységének mikéntjét támadják, eltérő tényállás megállapítását célozzák és ezen eltérő tényállás alapul vételével vitatják a terhelt terhére rótt bűncselekmény egyes tényállási elemeinek megvalósulását.

Ez a felülvizsgálati eljárásban azonban eredményre nem vezethet. A jogerős ítéletben megállapított tényálláshoz való kötöttséget előíró szabályozásból következik, hogy bármiféle - a bűnösségre, a minősítésre vagy a büntetés kiszabására vonatkozó - jogkövetkeztetés helyessége csak az irányadó ítéleti tényállás alapul vételével ítéltető meg.

Jelen esetben a jogerős ítéleti tényállás egyértelműen tartalmazza - a terhelt által való, hónap végi pénzkivételek tényét, és az ezek felhasználásának mikéntjét igazoló bizonylatok teljes hiányát, - a 2009. április 30-i főkönyvi könyvelés és a 2009. évi beszámoló egymástól eltérő adatait, és a 2009. évi beszámolóban fel nem tüntetett bevételt, továbbá - a tevékenységzáró beszámoló el nem készültét és közzé nem tételét, és azt, hogy - mindezek folytán a társaság vagyoni helyzete áttekinthetetlenné vált.

E ténymegállapítások kétségbe vonása, megalapozottságuk vitatása - a kifejtettek szerint - felülvizsgálat tárgya nem lehet. Értelemszerűen a terhelt felmentésére sem kerülhet sor a jogerős ítéletben megállapítottól eltérő, releváns részeit illetően éppen ellentétes tényállás alapján.

Tartalmazza továbbá a jogerős ítéleti tényállás azon jogszabályi rendelkezések felsorolását is, melyekből kitűnik, hogy a valós adatokat tükröző és valamennyi gazdasági eseményt teljes körűen bemutató könyvelés vezetéséért, valamint az azok alapjául szolgáló bizonylatok rendelkezésre állásáért, továbbá a fordulónaponként kötelező beszámoló elkészítéséért a Számviteli Törvény rendelkezései alapján a terhelt volt felelős.

A tényállás célzatot valóban nem tartalmaz, azonban a számvitel rendjének megsértése nem célzatos, hanem - annak a terhelt terhére rótt, minősített esete - eredmény-bűncselekmény. Ez az eredmény - a korábbi Btk. 289. § (4) bekezdés b) pont első fordulata szerint - a gazdálkodó vagyoni helyzete áttekintésének megghiúsulása (értelemszerűen az elkövetési magatartással ok-okozati összefüggésben), amit az irányadó tényállás ugyancsak tartalmaz.

A Be 416. § (1) bekezdés a) pontja szerinti felülvizsgálati ok tehát nem áll fenn, mert az indítvány nem az irányadó tényállás alapján vitatta a terhelt bűnösségének megállapítását, hanem a tényállás megállapítását támadta, ami nem szerepel az említett törvényhely a) - g) pontjaiban taxatív felsorolt felülvizsgálati okok közé.

A védő indítványának jogi alapjaként felhívta a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontját is, azonban annak alapjául sem téves minősítést, sem más büntető anyagi jogszabálysértést nem jelölt meg, és arra sem hivatkozott, hogy azok eredményeképp a jogerős ítéletben kiszabott büntetés neme vagy mértéke lenne törvénysértő. Ezért az e felülvizsgálati okra való hivatkozás nélkülöz bármiféle ténybeli alapot, az nem áll fenn.

Megjegyzi a Kúria, hogy mindezek tükrében a büntetés enyhítésére tett indítvány értelmetlen; a közérdekű munka (vagy az enyhítés esetén még szóba jöhető pénzbüntetés) végrehajtásának az indítványban előterjesztett, próbaidőre való felfüggesztését pedig sem az elkövetéskor, sem az elbíráláskor hatályos Btk. nem tette lehetővé.

Az indítvány a törvényes vád hiányára is hivatkozott, ami - a Be. 373. § (1) bekezdés I. pont c) alpontjára figyelemmel - valóban a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja szerinti felülvizsgálati ok.

Az arra történt hivatkozás viszont nem alapos.

A védő a törvényes vád hiánya kapcsán lényegében az ítéleti tényállás megalapozatlansága kapcsán előterjesztetteket adta elő, oly módon, hogy - álláspontja szerint - az ítéleti tényállás hiányosságai már a vádirati tényállást is jellemzik; így ezen - a védelmi álláspont szerint - elengedhetetlen kellékek hiánya a vád törvényességének a hiányát is jelenti (felülvizsgálati indítvány 3. oldal harmadik bekezdés).

Ezzel szemben a Kúria rámutat: a vád törvényességének kritériuma az, hogy a vádemelésre jogosult a bírósághoz intézett indítványában meghatározott személy pontosan körülírt, büntető törvénybe ütköző cselekménye miatt bírósági eljárás lefolytatását kezdeményezze [Be. 2. § (2) bekezdés].

Ennek a jelen ügy alapjául szolgáló vádirat mindenben megfelel: azt közzéadás bűncselekmény miatt az ügyész emelte, tartalmazza a terhelt személyét, a terhelt terhére rótt magatartás leírását és a megsértett háttér-jogszabályokat, valamint a törvényben előírt indítványokat.

A vád törvényességét annak esetleges megalapozatlansága pedig nem érinti [BH 2012.86.]. A vádirat – ahogy az a fenti törvényi meghatározásból is kitűnik – csupán a kontradiktórius eljárásban résztvevő egyik fél eljárást kezdeményező indítványa, megalapozottságának vizsgálata a büntetőeljárás bírósági szakaszára – azon belül a bizonyítási eljárásra – tartozik.

Így a vádtól az ítélettel egyező szintű megalapozottság elvárása jogi képtelenség; ezt igazolja az is, hogy a vád megalapozatlanságát maga az indítvány is az utóbb lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeivel igyekezett alátámasztani (indítvány 1. oldal utolsó és 2. oldal első bekezdése). Nem véletlen, hogy például a vád törvényességét a nyomozás során esetlegesen elkövetett hibák, hiányosságok nem is érintik [EBD.2012.B.31., EBH.2011.2299.], sőt még csak az sem vezet a törvényes vád hiányához, ha a vádemelést egyáltalán nem előzi meg nyomozás [BH 2010.114.].

Az indítványban kifejtett álláspont illogikus voltát mutatja az is, hogy annak elfogadása esetén – amennyiben a bizonyítási eljárás során valóban a vád megalapozatlansága nyerne bizonyítást, és a terheltet fel kellene menteni – a felmentés okával párhuzamosan szükségszerűen, minden esetben jelentkezne a büntethetőség akadályaként a törvényes vád hiánya is.

Az indítványban foglaltak tehát a vád törvényességét nem érintik.

Bár az indítvány a Be. 373. § (1) bekezdés III. pontjának a) alpontját külön nem jelölte meg, a védő mégis hivatkozott az indokolási kötelezettség megszegésére is. Ez az eljárási szabálysértés akkor valósul meg, ha az eljárás bírósága az indokolási kötelezettségének oly mértékben nem tesz eleget, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan.

Az indokolási köteleesség felülvizsgálati eljárásra okot adó megsértése azonban nem állapítható meg, ha az ügydöntő határozat(ok)ból kitűnik az eljárás bírósága(oka)nak a tényállás megállapításával összefüggő tényfeltáró és értékelő tevékenysége, továbbá az, hogy az érdemi döntésben kifejeződő jogi álláspontját – a bűnösséggel, a minősítéssel, a büntetéssel és/vagy intézkedéssel kapcsolatban – mire alapozta. A bizonyítékok értékelése körében levont következtetések helyessége, az értékelés eredménye kívül esik a feltétlen eljárási szabálysértések körén, az tartalmilag az ügydöntő határozat megalapozottságának felülvizsgálati eljárásban meg nem engedett támadása [BH 2013.10.].

Jelen esetben is erről van szó. Az elsőfokú bíróság ítélete 4. oldalának utolsó előtti bekezdésében valóban csak felsorolta, ezt követően azonban egészen 8. oldal utolsó előtti bekezdésével

bezárólag ismertette és értékelte az egyes bizonyítékok tartalmát; rámutatva arra is, hogy melyik bizonyíték a terhelt melyik állítását cáfolta, és azokból milyen következtetés adódik. Az indokolás megléte tehát objektív tény; legfeljebb annak tartalma, módja lenne vitatható; ez azonban – a fent írtak szerint – már nem lehet a felülvizsgálat tárgya.

A bíróság az elkövetés szándékos voltának megállapítását külön valóban nem indokolta, ez azonban nem tette az ítéletet érdemi felülbírálatra alkalmatlanná. A mulasztásokban megnyilvánuló elkövetési magatartás szándékossága ugyanis az irányadó tényállásból okszerűen következik. A társaság vezető tisztségviselőjeként 11 éven keresztül tevékenykedő terhelt maga sem állította, hogy a beszámoló készítési, könyvvézetési, könyvvizsgálati kötelezettségéről csupán hanyagsága folytán feledkezett volna el, és nem ismerte volna fel, vagy könnyelműen bízott volna annak elmaradásában, hogy ez a társaság vagyoni helyzetének áttekintését megghiúsíthatja.

A Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja szerinti felülvizsgálati okra alapított indítvány tehát sem a Be. 373. § (1) bekezdés I. pont c) alpontjára, sem annak III. pont a) alpontjára tekintettel nem alapos.

Mindezekre figyelemmel a Kúria a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, és miután egyéb, a Be. 423. § (5) bekezdése alapján hivatalból vizsgálandó eljárási szabálysértést nem észlelt, a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a 416. § (4) bekezdésének b) pontja zárja ki.

A Be. 418. §-ának (3) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 416. § (1) bekezdésének e) vagy g) pontján alapul. A Be. 421. §-ának (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Kúria mellőzheti.

Budapest, 2015. szeptember 29.

Dr. Márki Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Somogyi Gábor s.k. előadó bíró,
Dr. Belegi József s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

*bírósági ügyintéző
Pécsi Orsolya*